

Glasiło za kamniški okraj. - Izdaja konzorcij (Fr. Kokalj). - Urejuje dr. J. Gracar, Groblje - Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno A. Trontelj). - Izhaja dvakrat na mesec. - Posamezna številka stane 50 par. - Letna naročnina 12.- din. Cena inseratov po dogovoru.

Veličastni narodni tabor v Kamniku

Narodni tabor, ki se je vršil 4. sept. v proslavo 20 letnice Jugoslavije v Kamniku, je krasno uspel. Naš okraj je dokazal, kako hvaležen je Bogu in vsem tistim, ki so pomagali pri graditvi Jugoslavije.

Odkritje spominske plošče

Tabor se je začel z odkritjem spominske plošče generalu Majstru na njegovi rojstni hiši na šutni. Odkritja so se udeležile mnoge organizacije in številno ljudstvo. Kamniški župan g. Nande Novak je vse toplo pozdravil, nato pa dal besedo slavnostnemu govorniku dr. Žvoklju, ki je takole govoril:

Z globoko hvaležnostjo se moramo spominjati vseh mož, ki so pripravljali naše osvobojenje, zlasti pa onih, ki so v kritičnih mesecih — jeseni 1918 — odločno posegli v razvoj dogodkov in stali svojemu ljudstvu kot pravi voditelji na čelu. Med takšnimi možmi, ki jim moramo ohraniti večer spomin hvaležnosti, je gotovo naš general Majster.

Rojen je bil 29. marca 1874 — ravno v tej skromni hiši —, pred katero sma danes zbrani. V sosednem Mengšu je obiskoval ljudsko šolo, a gimnazijo v Kranju. Vsa mlada leta je torej dihal naš gorenjski ostri zrak, ki mu je nemara dal za zmeraj pečat moške volje in neupogljivosti, obe važni lastnosti za voditelja ljudstva.

Naš general Majster je znal kovati svoje srce in svoj značaj. V mladih letih je vstopil v avstroogrsko vojsko kot oficir. Ta — našemu rodu — tuja nemško-madžarska vojska, se ni zadovoljila samo z vestno službo slovenskega oficirja, ona je zahtevala od nje — vse več, zahtevala je njegovo dušo — sicer so mu bila zaprta vrata na višja mesta. Naš Maister pa ni klonil in ni prodal svoje duše, — ko dosti drugih, temveč je ostal zvest svoj slovenski materi in slovenski besedi.

Še več! S tako ljubeznijo se je oklenil naše besede, da mu je ta zazvenela v pesmi. Že od dijaških let dalje je rad pesnikoval. V svojih pesmih se je spominjal vas, možje in fantje, ki ste krvaveli ob Soči in vas, žene in matere, ki ste trepetale za svoje drage. Koval je svoje srce in svoj značaj naš general Maister, a pri tem tudi poslušal — kako zvenijo naše duše. Le takšen mož je mogel postati res kovač naše narodne in državne svobode. V dnevih prevrata v letu 1918. je znal zbrati okrog sebe slovenske častnike in fante in z njimi zavzel Maribor. Zaslužen mu je bila podeljena čast generala, a s to častjo so mu naložili pred zgodovino odgovorno delo, da reši Maribor in našo severno mejo.

Naš general Maister pa ni bil le rešitelj Maribora, ki mu je bil posebno pri srcu — saj je tam preživel svoja najlepša leta; njegova ljubezen je objemala cel slovenski narod. Ves prežet te ljubezni, je hitel na po-

moč našim koroškim bratom in sodeloval pri znanih koroških bojih. Kot vojaški voditelj je bil močna osebnost, ki je znal vžgati ogenj v svojih ljudeh. Njegove najboljše sobojevnike še danes visoko častimo kot Maistrove bonce.

General Maister je užival priznanje za svoje delo na naši severni meji. V letu 1920 je bil imenovan za častnega adjutanta kralju.

Kot predsednik razmejitvene komisije med našo državo in Italijo, je general Maister spoznal našo zapadno mejo in dobro čutil, kaj smo izgubili. Kot bi ga vlekle v bližino te naše največje narodne rane, ga je tam dohitela smrt na Uncu pri Rakeku — dne 26. julija 1936.

Že v življenju je naše mesto počastilo generala Maistra ob njegovi 50 letnici — ko ga je imenovalo za svojega častnega meščana. Danes mu pa odkrivamo na tej hiši, v kateri se je rodil, spominsko ploščo, hoteč dati počastitev temu velikemu možu, ki je bil naš kamniški rojak. S tem aktom spoštovanja in hvaležnosti, dajemo izraza svojim čustvom tudi do vseh drugih voditeljev ob času prevrata pred 20 leti. Izpričati hočemo, da naše ljudstvo nikdar ne pozabi mož, ki so stali na braniku njegovih pravic in ga srečno vodili v svobodno državo Jugoslavijo.

Odkrivam spominsko ploščo temu odličnemu sinu našega mesta in naše Gorenjske in kličem: Slava generalu Maistru!

Spontano se je odzvala množica pozivu govornikovemu in gromko vzkliknila: »Slava! Slava! Slava!«

Nato je spregovoril v imenu ljubljanskega župana in legije koroških borcev polkovnik v p. Andrejka. Zastopniki Legije so položili krasen venec. Tople besede v spomin velikega pokojnika so spregovorili še zastopniki Kluba koroških Slovencev Uršič, zastopnik Zveze Maistrovih borcev odpolkovnik Cvirn in predsednik Zveze bojevnikov katehet Rajtej. Vse te organizacije so položile tudi krasne vence.

Očitno ginjen nad tako lepo počastitvijo spomina svojega očeta se je nato zahvalil v imenu pokojnikove rodbine sin g. Hrvoje. Zaključno besedo je spregovoril še župan Nande Novak, nakar se je spet oglasila pesem »Lire«, pretresljiva Jenkova »Molitev«.

Tabor

Takoj po odkritju spominske plošče generalu Maistru se je pričel urejevati na šutni veličasten in pester sprevod, ki je krenil na Glavni trg med gostim špalirjem občinstva in šolske mladine.

Vse skupine v sprevodu so živahno vzklikale Nj. Vel. kralju, Nj. kr. Vis. knezu namestniku, svobodni Jugoslaviji in slovenskemu narodu. Sprevod se je zliil na prostorni Glavni trg, kjer je bila ob pročelju Kamni-

škega doma pripravljena tribuna z oltarjem. Glavni trg, obdan z mlaji in okrašen z zastavami in zelenjem, je nudil veličastno sliko.

Ob četrta na 11 je stopil pred mikrofonski ljubljanski stolni župnik dr. Tomaž Klinar in v globokih besedah obdelal versko plat današnjega praznika. Dr. Klinar je nato tudi daroval sv. mašo, pri kateri je vsa množica s spremljevanjem kamniške godbe in pod vodstvom p. Ačka prepevala znane ljudske nabožne speve.

Takoj po sv. maši se je pričel tabor, ki ga je z vznesenimi besedami začel kamniški župan g. Nande Novak. Takoj v začetku je predlagal udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Godba je zaigrala državno himno, množica pa je v silnem navdušenju vzklikala svojemu mlademu vladarju. Z viharnim odobravanjem sta bili sprejeti tudi pozdravni brzojavki predsedniku vlade dr. Stojadinoviču in notranjemu ministru dr. Korošcu, ki se tabora žal ni mogel udeležiti, pač pa poslal topel brzojavni pozdrav. Govornik je prebral tudi pozdrav, ki je bil poslan v Kočevje.

Po pozdravih raznih zastopnikov je imel govor g. ban dr. Marko Natlačen, ki je takole govoril:

Govor g. bana

Spoštovani zborovalci! Naprošen sem, da vam spregovorim o tem, kakšne imamo dolžnosti do naroda in države. Mislim pa, da prav storim, ako navežem svoje misli, ki vam jih hočem o tem predmetu povedati, na pietetno slavje, ki smo mu pravkar prisostvovali.

Kamnik se je danes oddolžil svojemu rojaku generalu Maistru. S tem, da mu je postavil na hiši, ki je v njej zagledal luč sveta in preživel svojo prvo detinsko dobo, spominsko ploščo, mu je dal Kamnik za njegovo delo, ki ga je izvršil v izpolnjevanju dolžnosti do naroda in države, javno priznanje. In prav je tako. Narod, ki svojih velikih mož ne ceni, ki njihovega spomina ne spoštuje, jih vreden ni. In general Maister, ki ga imajo Kamničani čast prištevati med svoje rojake, spada tudi med velike slovenske može in zaslužni, da se ga Kamnik in ves naš narod spominja s hvaležnostjo in spoštovanjem. Zasluži to zaradi svojega junaštva, ki ga je pokazal v službi naroda. Ime generala Maistra bo trajno zapisano v zgodovini našega naroda in naše države; saj se imamo zahvaliti predsvem njegovemu junaštvu, porojenem iz silne ljubezni do slovenske zemlje in slovenskega naroda, da nam je bil ohranjen prekrasen del naše zemlje, da je bila potegnjena naša državna meja severno od Maribora, tam, kjer teče vsaj približno tudi naša narodna meja.

General Maister je bil Slovenec, dober in zaveden Slovenec, ki ni nikdar zatajil niti prikriival svojega slovenskega čustvovanja in mišljenja, ki je izpovedal svojo narodnost tudi kot avstrijski častnik, in to tudi tedaj, ko to, posebno v vojski, ni bilo zaželjeno, tudi tedaj, ko je moral zaradi tega trpeti zapostavljanje, nezaupanje in preganjanje.

Slovenci smo in Slovenci hočemo tudi ostati, tudi tedaj, ko bi nam to morda ne donalo koristi; toda zaradi tega nam Srbi in Hrvati niso nič manj ljubi in dragi, kakor onim, ki bi hoteli, da se slovensko ime briše iz etnografskega slovarja. Ohraniti hočemo svoje narodne osobine, ki smo jih podedovali od svojih slovenskih staršev in dedov, vendar pa nočemo iskati in poudarjati onega, kar nas loči, kar nas razdvaja; poudarjati in gojiti hočemo zlasti ono, kar nam je s Srbi in Hrvati sorodno, skupno, kar nas medsebojno približuje, druži, spaja. Gledati hočemo in se truditi, da se naša razvojna črta ne bo križala s črtami razvoja naših jugoslovanskih bratov, da se od njih niti ne bo oddaljevala, marveč da se jim bo, kolikor je to prirodno mogoče, približevala in tako skupno z razvojno črto naših jugoslovanskih bratov tvorila pester pramen, ki naj znači našo jugoslovansko medsebojno povezanost, našo jugoslovansko narodno skupnost.

Najvišji cilj in največji ponos vsakega Slovence pa mora biti, da na mestu, kamor je postavljen, stori vse, kar zmore, za narodno skupnost; naj dela z glavo ali z roko, v vsakem primeru velja: posameznik je toliko vreden, kolikor stori za narodno skupnost. Ta zavest naj bi vodila nas vse, a naj bi vodila prav posebno našo mladino, našo inteligenco in brez izjeme vse one, ki hočejo nastopiti kot javni delavci, pa naj bo to župan v hribovski občini ali dostojanstvenik na najvišjem mestu, ali učitelj v zadnji gorski vasi ali profesor na vseučilišču.

Tako pojmovana in izvajana dolžnost do naroda naše jugoslovanske skupnosti ne bo slabila in rušila, marveč jo bo jačila in jo medsebojno prepletala in povezala do nerazdružljivosti.

Kakor je bil general Maister dober in zaveden Slovenec, prav tako pa je bil prepričan Jugoslovan; prav tako, kakor je ljubil svojo Slovenijo, je ljubil z nič manjšo ljubeznijo tudi Jugoslavijo. In tudi v tem oziru hočemo slediti njegovemu zgledu.

Zato pa je dolžnost šole, dolžnost naših prosvetnih in mladinskih organizacij, dolžnost nas vseh, da vzbudimo in vzgojimo v srcih vseh Slovencev trdno in neporušljivo zavest, da je Jugoslavija tudi naša slovenska država, ki jo moramo ljubiti z vsem svojim srcem, ki ji hočemo služiti z vso svojo udanostjo, ki ji hočemo samo dobro, ki se veselimo vsakega njenega uspeha, kakor da je to naš osebni uspeh, ki nas boli vsaka nesreča, ki jo zadene, kakor da je zadela nas same, da moramo biti pripravljeni za njen napredek, za njeno rast, njeno čast in za njeno neokrnjenost vse žrtvovati; ako bi bilo treba, tudi svoje imetje, tudi svoje najdražje — svoje življenje — v trdni in neomajni zavesti, da je Jugoslavija naša domovina, in da ni za nas Slovence nikjer drugod pod božjim soncem možnosti napredka in rasti, niti življenja in obstanka.

In ker se zavedamo, da je Jugoslavija naša domovina, hočemo tudi pri njeni upravi in pri njenem oblikovanju pošteno in nesebično sodelovati in sodelovati.

Zavedati se moramo, da svojega položaja

ne bomo izboljšali z zabavljanjem in godrnjanjem, s prazno kritiko in brezplodnim nerganjem in tudi ne s tem, da bomo doma za pečjo sedeli in čakali, da nam pomaga ne vem kdo. Krepko hočemo tudi mi držati za državne vajeti in tako kovati boljšo svojo bodočnost. Stremeti hočemo z vsemi svojimi močmi, da se bo naša skupna domovina tako izoblikovala in uredila, da se bo v njej kot v lastni hiši počutil vsakdo, ki je iskren državljan. Zastaviti hočemo vse svoje sile, da se izkoristijo neizmerni zakladi te naše zemlje, da bo naš človek dobil zadosten kos kruha doma, da mu ne bo treba hoditi v tuji svet prodajati svojih delovnih moči in da postane naš človek na svoji zemlji svoj gospod, ki ne bo služil in ustvarjal bogastva došlim tujcem. Tako hočemo izpolnjevati svojo dolžnost do naroda in države, tako hočemo graditi svoji ožji in širši domovini boljšo in lepšo bodočnost.

Govornika je množica neprenehoma prekinjala in ga na koncu nagradila z dolgoletnim aplavzom.

Zares iz srca je nato spregovoril izkušeni poznavalec slovenske ljudske duše, pisatelj F. S. Finžgar, ki je v glavnem izvajal:

Pripravljalni odbor je želel, da bi govoril o ljubezni do naše zemlje in o ljubezni do našega naroda. Ali je to sploh potrebno še po dvajsetih letih naše narodne države? Je potrebno, kajti v naši naravi je urojena neka lagodnost, brezbriznost, neko naslanjanje na druge. To ni prav, mi sami se moramo dvigati kvišku, stremeti navzgor, sicer bomo na svojih tleh poraženi, pohojeni. Za to borbo je nujno potrebna ljubezen do tega, kar je naše in kar imamo. In naša je zemlja, lepa slovenska zemlja, naša je samonikla svojska kultura, naš je jezik, naše so od pradedov ustvarjene svetinje. Govornik nato opisuje veličastne prizore, ki jih je leta 1918 povzročila v Pragi pesem »Kde domov muj«, in nadaljuje: Tri takšne pesmi imamo Slovenci, ki so lepota naše zemlje, narod, ki ga je oblikovala ta zemlja, in naša govorica. V krepkih in izklesanih besedah razčlenjuje govornik te tri naše svetinje in zaključuje svoj krasen govor z gesli: Narod bo dobil toliko pravic in vsega, kolikor jih je vreden! Ne smemo kot mutasta zijala pričakovati, kdaj nam bo izpod neba deževala mana! Današnji tabor naj bo tabor strnjanih duš in sre! Če nam kdo hoče vzeti jezik — proč z njim! Če nam kdo pravi, da smo ubogo pleme — proč z njim! Če nam kdo hoče vzeti zemljo — proč z njim! Za vse to pa bomo močni šele tedaj, če bomo našo lepo rodno zemljo ljubili, ljubili narod in ga učili v ponosu ljubiti sebe in svoj dom. Če pa bomo vse to zaničevali, bomo sebe zavrgli in postali bomo hlapci na svoji lastni grudi, za katere velja izrek: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Dolgotrajno viharno odobravanje je nagradilo priljubljenega govornika za njegova jedrnata izvajanja.

Zaključno besedo je spregovoril še župan g. Nande Novak, nakar so se začele množice počasi razhajati v vzornem redu.

SLOVESNOSTI „BISTRICE“ OB NJENI 25 LETNICI

Proslave »Bistrice« so se začele že v soboto, 3. sept. Kamnik je bil ob prihodu popoldanskega vlaka že ves v slavnostnem razpoloženju, zavedajoč se, da sprejeme katoli-

ško dijaštvo iz vse Slovenije. V okusno okrašenem Kamniškem domu se je k slavnostnemu zborovanju zbralo nad 250 mladih katoliških fantov in deklet. Da imajo »Bistrice« vsi res radi, je dokaz tudi to, da so ji k 25-letnici čestitala vsa slovenska kat. srednješolska in akademska društva, pa celo iz Češke je prihitela pozdravit kamniške dijake gđc. Rajzihova kot zastopnica centralne zveze čeških kat. dijakov. Zborovanje je poleg predsednika Pax Romane pozdravil tudi notranji minister dr. Anton Korošec. Dr. Tine Debeljak je v svojem predavanju pokazal duhovni lik slovenskega izobraženca. Profesor dr. Fajdiga, ki je duhovni vodja »Bistrice« in se zanjo mnogo žrtvuje, pa je tako prepričevalno govoril po besedah sv. pisma: »Moj pravični pa živi iz vere«, da so si študentje zaželeli še več takih predavanj o delu kat. dijaka na sebi in med narodom. Po slavnostnem zborovanju je vse dijaštvo pohitelo pred rojstno hišo pisatelja Jurija Japlja (1744 do 1807). Tu je imel lep govor prof. Solar, ki je odkril spominsko ploščo, ki jo je dala napraviti družina dr. Polčeva.

Zvečer je bila v Kamniškem domu slavnostna akademija, ki se je odlikovala po umetniškem programu. Vse točke programa so izvajali sami »Bistričani«, le akademski oktet jim je prišel na pomoč iz Ljubljane. Akademije se je udeležilo lepo število odličnikov. Tako je prišel med kat. mladino živahno pozdravljen minister dr. Miha Krek, ki je imel lep pozdravni govor, za katerega se mu je toplo zahvalil predsednik »Bistrice« Miha Golob. Dalje so se akademije udeležili med drugimi še kanonik M. Rihar, ki se je javno zahvalil »Bistrice« za njeno delo med narodom, dalje okrajni glavar dr. Maraz, upravnik mesta, župan Novak, banska svetnika dr. Vidic in Štrcin, mnogo duhovnikov in redovnikov ter drugih odličnih meščanov. Slavnostni govor je imel društveni starešina g. dr. Ivan Ahčin, glavni urednik »Slovenca«. Seveda je bilo najbolj močno zastopano dijaštvo samo. Drugi dan so se dijaki ob 7 udeležili maše na šutni, ki jo je v zahvalo za vse prejete dobrote daroval dr. Vilko Fajdiga in imel lepo pridigo. K sv. obhajilu je pristopilo nad 100 dijakov. Po sv. maši so se dijaki udeležili narodnega tabora. Zvečer pa so igrali v Domžalah Vombergerjevo dramo »Igra življenja«. Pred igro je imel ognjevit nagovor domžalski župnik, svet. Bernik. Igro so na praznik, 8. septembra ponovili v Kamniku.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

registr. zadruga z neomejeno zavezo
(Šutna št. 22 - v lastni hiši)

HRANILNE VLOGE
obrestuje po dogovoru
do 5%.

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

Blagoslov nove šole na Homcu

8. september je bil za Homec pri Kamniku praznik, ki bo ostal vsem Homčanom za dolga leta v spominu. Blagoslovljena je bila lepa in sodobna ljudska šola - petrazrednica. Če upoštevamo, da je Homec do l. 1919. imel le enorazrednico in do l. 1936. le dvorazrednico, ki se je v tem letu spremenila v trirazrednico in leta 1937. v štirirazrednico, potem iz teh suhih dejstev vidimo, da je Homec šele v zadnjih letih za vzgojo in izobrazbo šolske mladine dobil to, kar nujno potrebuje. Ob začetku letošnjega šolskega leta pa je bila urejena nova ljudska šola, ki je bila zgrajena po načrtih banske uprave in z njeno pomočjo za 450.000 din. Veliko enonadstropno poslopje ima poleg 4 učilnic, pisarne in prostora za učila vse pritlikline ter tudi še stanovanje za šolskega upravitelja ter dve samski stanovanji s skupno kuhinjo. Na zunaj je poslopje nadvse okusno in se lepo prilega živahni pokrajini okolice.

Pred lepo okrašenim glavnim vhodom je bil postavljen ličen oltarček, ob njem pa govorniška tribuna, na katero je stopil domači župan Gregor Repanšek, ki je med navdušenim vzklikanjem pozdravil g. bana M. Natlačena, okrajnega načelnika iz Kamnika dr. Maraza, kamniškega dekana in kanonika Riharja Mateja, kamniškega župana in predsednika županske zveze Nandeta Novaka, odvetnika dr. Žvoldja in tehnično osebje banske uprave, ki je sodelovalo pri graditvi šole. V lepem cerkvenem govoru je nato dekan in kanonik Rihar govoril o pomenu krščanske vzgoje mladine in o nalogah šole, ki naj vzgaja mladino v verskem duhu. Ob asistenti domačega župnika Govekarja in misijonarja dr. Gracarja iz Grobelj je bila med ubranim petjem šolske mladine opravljena blagoslovitev šole. Zatem se je s prisrčno pobožnostjo posvetila šolska mladina presvetemu Srcu Jezusovemu, nakar so bili še blagoslovljeni kip Srca Jezusovega, križi in Marijine podobe, ki naj krase učilnice nove šole.

Po opravljenem blagoslovitvenem obredu je župan Repanšek izročil upravitelju šole Milkoviču ključne šole. Šolski upravitelj je v klenih besedah želel, naj bi nova šola ob požrtvovalnem sodelovanju učiteljstva kar najboljše služila vzgoji vrle homške mladine. Uspelo prigodne deklamacije sta imela učenec Koželj Stanko in učenka Završnik Anica, nakar je burno pozdravljen imel tehten in pomemben govor g. ban dr. M. Natlačen.

Govor g. bana

Komaj štiri dni je tega, odkar smo odprli na Črnučah, dobrih deset kilometrov od tu, novo, krasno šolo, a danes se odpirajo vrata nove šole mladini homške občine. Nov dokaz, kako ukaželjen je naš narod, kako si želi izobrazbe in kako visoko zaradi tega ceni šolo. Da je temu res tako, nam zgovorno dokazuje statistika. Majhen je naš narod, med kulturnimi narodi smo med najmanjšimi, kljub temu pa bi mogel upravičeno trditi, da ni naroda na svetu, ki bi imel manjši odstotek analfabetov, nepismenih od nas. Narod, ki se ponašajo s sijajno zgodovino, ki so mogočni po svojem številu in ki morejo upravičeno kazati na svojo tisoč in dvatisočletno kulturo, nas v tem pogledu ne prekašajo, ali niti ne dosegajo, pa čeprav smo živeli in gradili mi Slovenci svojo kulturo v zelo težkih razmerah; saj nam je vladal do

pred dvajset leti tujec, ki ni imel niti smisla niti srca za kulturne potrebe našega naroda. To so dejstva, na katera smo Slovenci lahko ponosni in ki nas morajo navdajati z zaupanjem v bodočnost našega naroda.

Tebi, šolska mladina, je namenjen ta lepi novi dom. Z velikimi žrtvami so ga zgradili vaši starši, da bi bila vam, dečki in deklice, šola bolj prijetna, da bi se učili v zdravih prostorih, polnih svetlobe in sonca. Tudi to vašo novo šolo bi mogli po pravici imenovati »jasen grad sredi polja«. Za to dobroto, ki so vam jo, dragi otroci, pripravili vaši starši s svojimi žrtvami, se jim morate izkazati hvaležni. Storili boste to s pridnim učenjem in lepim vedenjem. S tem boste svojim staršem napravili največje veselje, v tem jim bo najlepše plačilo za vse, kar za vas žrtvujejo.

Pa tudi za vas, dragi učitelji, je nova šola velika dobrot. Sami najboljše veste, kako naporno, utrudljivo in zdravju škodljivo je, ako morate dan za dnevom prebiti v zatohlih prostorih, v vlažnem, plesnivem in gnilem zraku. Tudi vas mora zaradi tega navdajati čustvo hvaležnosti do ljudstva, ki vam je postavilo to lepo novo zgradbo, v kateri bo odslej torišče vašega delovanja in udejstvovanja. Najlepše pa se boste oddolžili za to dobroto, ako se boste s podvojeno vnemo posvetili svojemu vzvišenemu poklicu — izobrazbi in vzgoji mladine, ki vam je izročena, ako se boste z vso ljubeznijo oklenili te mladine, ako jo boste izobraževali in vzgajali tako, da bodo ti dečki in te deklice zrastle v dobre, poštene državljane, ki bodo zvesti Bogu in prežeti ljubezni do svojega naroda in do svoje države Jugoslavije. To hočemo v tej zvezi in ob tej priliki še prav posebno poudariti: naj bi bila zveza med domačo hišo, med starši in šolo čim boljša, čim tesnejša; nikdar naj šola v otrokovi duši ne ubija onega, kar je otrok dobrega prinesel iz domače vzgoje. Na tem je treba dalje graditi in uspeh šole bo mnogo boljši in zadovoljivejši, ako se bosta dom in šola medsebojno podpirala, izpopolnjevala in dopolnjevala. Ako boste v tem smislu uravnavali svoje delo, bo

Fr. Govekar:

Cerkev Matere božje na Homcu

V septembru in oktobru se vrše glavni shodi pri božjepotni cerkvi na Homcu. Veliko vernikov prihiti ob takih prilikah na prelepi Homec. Gotovo bo vse zanimala zgodovina in oprema veličastne homške župne cerkve.

Božja pot na Homcu je nastala že l. 1419, ko se je prikazala Mati božja z Jezusom v naročju pastirju, ki je pasel ovce na homškem griču. Prvotna cerkev je stala proti vohodu sedanje cerkve v bližini velike lipe. Ker je bila slaba in premajhna, so l. 1722 začeli zidati novo cerkev. L. 1728 je bila cerkev popolnoma dograjena. Isto leto je bil nov glavni oltar, ki ga je plačal Anton Krištof Angersburg, graščak in posestnik Ajmanovega gradu v Žabnici pri škofji Loki. Od tod kamenita kipa sv. Antona in sv. Krištofa ob glavnem oltarju. Oltar je ves kamenit.

Glavna slika v oltarju je milostna podoba M. B. z detetom Jezusom v naročju, sedeča na oblakih. Slika je Layerjeva, kakor ona

tudi vam, dragi učitelji, delo lažje, pa tudi uspešnejše in vaše življenje med narodom bo prijetnejše in bolj polno vsebine. Vzljubili vas bodo otroci, a radi vas bodo imeli, cenili in spoštovali vas bodo tudi njihovi starši. Zato pa kličem vam in vsemu učiteljstvu: ne od naroda proč! Glejte, da ne postanete tujci med lastnim narodom! Mi ne zahtevamo od vas in ne maramo, da postanete priganjači kake politične stranke, kar so od vas nedavno drugi zahtevali. Toda ne pozabite, da ste tudi vi del naše narodne skupnosti, od katere se ne smete ločiti, ako nečete, da postanete suhe veje na narodnem drevesu. Tam je zato vaše mesto, kjer je narod! Zato nazaj k narodu!

Nad 500 ljudi je upoštevanja vredne misli g. bana sprejelo z navdušenim odobravanjem, in ko je godba odigrala državno himno, ni hotelo biti konca vzklikom: živel kralj, živel Jugoslavija, živeli naši voditelji! O prosvetnem delu med našim narodom je spregovoril dr. Žvokelj ki je med splošnim odobravanjem očrtal zasluge naših voditeljev in sedanje vlade za povzdigo in razvoj naše prosvete in kulture. Na lepi pridobitvi je Homčanom čestital v imenu županov kamniškega okraja kamniški župan Nande Novak, nakar je domači župan Repanšek izrekel zahvalo vsem, ki so pomagali, da je v Homcu zrasla tako lepa in veličastna ljudska šola. V svoji zahvali domačim davkoplačevalcem, ki se niso ustrašili žrtev zato, da bi njihovi otroci dobili primerno in lepo šolo, je posebej poudaril, da se Homčani dobro zavedajo, kako veliko uslugo jim je napravila banovina, ki jim je z brezobrestnim posojilom 100.00 dinarjev za 10 let, omogočila to zgradbo. Glede na to pomoč je zagotovil poslušalcem, da bodo vse druge obveznosti glede šole še letos poravnane, ter je med splošnim odobravanjem zaključil uspešno prireditev. Gostje so si zatem še ogledali lepo šolo, ki ima v pritličju lepo vežo, iz katere so dostopne učilnice in druge sobe. Še prostornejša in ličnejša je veža v prvem nadstropju, na katere glavni steni je med zelenjem in cvetjem postavljen lep kraljev kip. Učilnice so izredno prostorne, zračne in svetle, tako da je šola, glede na njeno ceno, vzoren tip za vse bodoče podeželske šole.

na Brezjah. Prej je bila v oltarju slika M. B. (z detetom Jezusom), ki je sedaj v društvenem domu. Še prej so častili v velikem oltarju kip Marije Pomočnice, ki je sedaj od l. 1897 dalje v lepo urejeni, ozaljšani dolbini na listni strani cerkve, kjer je bila prej prižnica, ki so jo l. 1886 prestavili na evangelsko stran. Nov tabernakelj je iz l. 1853 po vzorcu onega v frančiškanski cerkvi v Kamniku.

Na oltarju so lepi svečniki iz l. 1813, ki so znameniti za to, ker jih je podaril cerkvi avstrijski general v znamenje hvaležnosti do homške Marije, ki mu je izprosila zmago nad Francozi v bitki pri Homcu 8. sept. 1813. (Prim. Dr. Gruden, Zbornik Matice Slov. leta 1911.) L. 1931 so bili svečniki lepo prenovljeni, pozlačeni in posrebreni. Takrat sta bila pozlačena tudi oba triramenska svečnika na tabernaklju. Na vrhu oltarja, v atiki, je lepa slika rožniveške Kraljice Marije iz l. 1889, ker je bila prihodnje leto 1890 usta-

novljena na Homcu bratovščina sv. rožnega venca, ki šteje sedaj že okoli 12.000 udov iz cele Jugoslavije. Slika predstavlja sv. Dominika, ki sprejema sv. rožni venec od Marije.

L. 1880 je bila postavljena nova kamenita obhajilna miza. L. 1889, ob stoletnici fare, so bila napravljena nova vrata ter kameniti portal. Istega leta je bil narejen tudi nov samotni tlak, ki je še sedaj v kras cerkvi. L. 1891 je bilo novo omrežje na koru, ki je prostoren, da malo takih. L. 1893 je bilo pokopališče razširjeno proti jugu in vzhodu.

Po potresu l. 1895 je bila cerkev popolnoma prenovljena, popravljena, takorekoč nanovo zidana, ker je bila stara skoro popolnoma podrti vsled potresa.

Ker v cerkev ni bilo več varno stopiti, je bila prvih 5 dni po potresu služba božja pri Staretovem znamenju v Preserjah; zato se še sedaj vrši vsako leto na velikonočni ponedeljek potresna procesija k temu znamenju, kjer molimo za odvrnitev šibe potresa.

Nato je bila sv. maša v mrtvašnici, od praznika presv. Trojice 1895 dalje pa se je vršila služba božja v zasilni leseni cerkvi, ki so jo postavili na pokopališču. Spovednica je bila v mrtvašnici. Seveda je bilo v leseni lopi poleti silno vroče, pozimi pa hud mraz. Omislili so tudi nov tabernakelj, ki je sedaj na stranskem oltarju in dobro služi za božji grob, ki ga postavljamo k temu oltarju.

Kamnik

Zadnje nedeljo je »Slovenec« prinesel sledeče poročilo o sokolski proslavi rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II.:

Kamniški okraj je v nedeljo, na mogočem narodnem taboru v Kamniku prav za rojstni dan našega kralja izpričal svojo veliko ljubezen in zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II., kraljevskemu domu in močni Jugoslaviji, obenem pa tudi zvestobo Bogu in slovenskemu narodu. Vse manifestacije večti-sočglave množice so potekle v najlepšem redu in dostojnosti. V terek zvečer pa smo bili priča čudnim prizorom. Tukajšnji Sokol je smatral za potrebno, da kljub oficialni proslavi vseh organizacij in mestne občine v nedeljo, še on sam da duška svojemu prepričanju. Čeprav so mu prišli na pomoč iz Radomelj, Domžal in celo iz daljnega Motnika in Bog ve od kod še, vendar je bil ves spreved tako klavrno majhen v primeri z nedeljskim, da bi si blamažo lahko prihranil. Vse, kar je stalo po cestah, so nagnali v sprevod, ki se je naravnost smešno in skrajno nedisciplinirano pomikal po ulicah. Cvet kamniških deklet in pa ljudskošolski otroci so tako divje in huronsko vpili in tulili, kot bi bil sodni dan. Celó pred farno cerkvijo niso utihnili, temveč še bolj besno so kričali z povzdignjenimi pestmi svoj »Zdravo«. Vsak pameten človek je spoznal, da spreved ni namenjen proslavi kraljevega rojstnega dne, temveč da so iskali sebe in sebe našli. Kaj naj ima proslava kraljevega rojstnega dne opraviti s kljci: Dol s farji, kot se je slišalo pred notarjem?

Upamo, da so tudi pristojne oblasti spoznale, v kakšnem duhu se vzgaja naša mladina, ki je vse prej kot nacionalen, državotvoren. In vsi smo spoznali, da so organizacije, ki so bile prej označene za protidržavne, tisočkrat bolj patriotske in zveste kralju in Jugoslaviji.

K temu zanimivemu poročilu pripominjamo, da so poleg navedenih kljcev padali iz vrst manifestantov še sledeče: živijo sokolski Kamnik, živijo sokolski kralj, glejte, farji grede itd. Jasno, da morajo v bodoče taki spreved, ki so bolj profanacija drž. praznika kot proslava, izostati. Tudi nasprotniki priznavajo nedeljskemu taboru značaj priveditve, ki je bila v vsakem oziru na višku, ko se je manifestiralo le za skupno državo in celoten slovenski narod. Kaj je bilo potem treba terek večer fušarjev, ki se ne znajo dvigniti nad ozko obzorje svojih strankarskih in kulturnobojnih strasti. Obsojamo, oblast pa naj take, državnemu edinstvu škodljive pohode, prepove.

Meščanska šola se zdi je tudi Kamniku zagotovljena. Z oktobrom bo otvorjen I. razred. Pouk se bo vršil kar v prostorih dekl-

ške ljud. šole. Ker dekleta obiskujejo že itak mešč. šolo v Mekinjah, pridejo vpoštev le fantje. Čeprav je komisija potrdila prostor kot primeren za pouk vsaj začasno, se nam vendar zdi, da bi bilo bolje namestiti mešč. šolo v poslopju Okr. cestnega odbora (bivša gost. Rode), kjer je za to dovolj prostora in bi tudi ne bilo treba pouka za en razred dekliške šole predstavljati na popoldne. Tudi je vprašanje, kaj bo drugo leto, saj novega šol. poslopja sodeč po finančnih težavah občine, katere so zapustile prejšnje nezmožne obč. uprave, ne bo mogoče tekom enega leta sezidati in adaptirati.

Občni zbor Prosv. društva »Kamnik« bo na dan sv. Mihaela, četrtek 29. sept. ob 8. zvečer. Za člane udeležba obvezna.

Resnica in pravica nad vse. Naravnost otročji so postali gotovi ljudje v svoji zaplankanosti, to smo zapazili tudi ob zadnjem narodnem taboru v Kamniku. Pripravljani odbor je naravnost rigorozno pazil na to, da ne bi imel tabor političnega ali kakorkoli strankarskega značaja. Le ena misel naj bi navduševala vse: Slovenski narod v eni državi Jugoslaviji svoboden in srečen. Toda niso vsi tega hoteli razumeti. Belgrajsko »Vreme« je videlo tabor JRZ, »Delavska pravica« pa tabor v znamenju JSZ. Tudi glede števila so imeli različna očala. Nekdo, ki je kar se da točno preračunal množice, ki so se zbrale ono dopoldne na tabor v Kamniku, je ugotovil: od 5000 do 5500 jih je bilo; manj kot 5000 pa bi prisegel, da ne. Ni zameriti, če dnevno časopisje ob prvih vtisih postavi nekoliko preveliko številko, toda, če poroča »Delavska pravica« o 3000, se čitatelj ne more ubraniti misli, da se je to zgodilo z namenom, sebe napraviti velike. Tudi o korakanju z dostojanstvenim molkom, o neki nujni njihovi navzočnosti bi bilo bolje molčati. Tudi priobčena izjava ne odgovarja govornjani na taboru. Ali smo res tako zmaterializirani, da že nič več ne vidimo drugega kot svoj kruh in svoje koristi.

Kamniško okrožje fantov. odsekov

Sporočamo vsem odsekom, da je zveza dala odlog, v katerem opozarja in prosi, da se morajo občni zbori odsekov, po sklepu vodstva Z. F. O. vršiti po občnem zboru Zveze, ki se bo vršil 16. oktobra 1938.

Zato prosimo vse odseke, ki so postavili termine občnih zborov pred 16. okt., da te nemudoma spremenijo.

Okrožni občni zbor

Okrožni občni zbor našega okrožja se vrši v nedeljo, 9. okt. t. l. v Društvenem domu v Grobljah. Vrši se ob pol 10 dopoldne in je obvezen za dva člana vsakega odseka. Vsak mora prinesiti spisano poročilo. Odbor.

Ako potrebujete

**DOBRE PEČI
IN ŠTEDILNIKE**

oglasite se pri

FRANC KOSMAČU
v Velik. Mengšu
(cesta na Kamnik)

Dobite najboljše in najcenejše peči, izdelane od strokovnjakov, zato brez konkurence v delu in ceni. —

PROTI JAMSTVU TUDI NA ODPLAČILA

Posebej se priporočam župniščem in samostanom.

Ko boste potrebovali kar koli za Vašo kuhinjo ali gospodinjstvo, za Vaše gospodarstvo ali Vašo novo hišo, se obrnite na trgovino

Jos. SENICA
DOMŽALE

TRGOVINA Z VINOM
AND. MEJAČ, KOMENDA

priporoča svojo veliko zalogo vseh
vrst namiznih in specialnih vin

Tverška ustanovljena leta 1880. Telefon interurban: Komenda št. 1